

ชีวิตมีค่า

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺสฺสโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๔ มีนาคม ๒๕๖๐

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “จะดำรงตนอยู่ในเพศพระภิกษุอย่างไร”

ขอความเมตตาจากท่านอาจารย์ ผมมีคำถามเรียนถามครับ ตั้งแต่พระอาจารย์บวชอยู่ในเพศพระภิกษุมาจนถึงปัจจุบันนี้ พระอาจารย์เคยมีความคิดที่จะสึกหรือมีมารมากวน มาส่งเสริมกิเลสจนเป็นเหตุให้อาจจะสึกบ้างไหมครับ แล้วถ้ามี พระอาจารย์จะมีคติข้อคิดข้อเตือนใจ หรืออุบายสอนใจที่จะระงับกิเลสให้ผ่านช่วงเวลานั้นอย่างไร จนทำให้ได้ดำรงตนอยู่ในเพศพระภิกษุได้นานตราบจนถึงวันนี้ครับ

ที่ผมถามพระอาจารย์เพราะถามวางแผนว่าจะบวชตอนอายุ ๔๐ ปี เพราะผมเชื่อว่าการอยู่ในเพศพระภิกษุจะเอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติมากกว่าเพศฆราวาส แต่ก็ยังกลัวว่าบวชได้ไม่นานจะแพ้กิเลส เพราะรู้ดีว่าการอยู่ในเพศพระภิกษุนั้นจะต้องใช้ความอดทนอย่างมาก และจะต้องต่อสู้กับกิเลสอย่างมากด้วย มากกว่าเพศฆราวาสอย่างแน่นอน

ปัจจุบันผมอายุ ๓๗ ปี ไม่มีหนี้สิน ไม่มีครอบครัว มีพี่น้อง ๕ คน ผมเคยบวชตอนช่วงเข้าพรรษา ๓ เดือนในสายวัดป่า ช่วงบวชรู้สึกมีความสุข สบายใจ ไมุ่่นวายใจ ไม่ต้องแบกรับภาระหน้าที่ ไม่ต้องปวดหัวกับเรื่องของโลกๆ ดีครับ แต่ผมก็ไม่รู้ว่าความรู้สึกที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาที่เคยบวชนั้น มันเกิดจากกิเลสมันหลอกเราหรือไม่ แต่ผมก็ตั้งใจว่าถ้ามีโอกาสจะขอบวชอีกครั้ง ผมจึงขอความเมตตาพระอาจารย์ชี้แนะ

ขอให้พระอาจารย์สุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง

ตอบ : อันนี้พูดถึงความคิด คิดดีนะ ถ้าความคิดดีดี ถ้าความคิด คนเราเวลามีความคิดได้ ก็คิดว่าเราอยากจะบวช อยากจะเรียน อยากจะศึกษา อยากจะประพฤติปฏิบัติ ถ้าคิดได้แบบนี้ ถ้ามีโอกาสมันก็สมควร แต่คนส่วนใหญ่ คนส่วนใหญ่เขาไม่คิดแบบนี้ไง เขาคิดว่าการบวชเป็น ความทุกข์ความยาก เวลาบวชแล้ว อย่างเช่น บวช บวชสายวัดป่าด้วย ฉันทน์มือเดียว การฉันทน์มือ เดียวมันจะมีความสุขไปได้อย่างไร แล้วเวลาการประพฤติปฏิบัติจะเอาชนะกิเลสจะเอาชนะ อย่างไร

เขาเห็นว่าความอยู่ทางโลกเป็นความสุข ความสุขเพราะอะไร ความสุขเพราะได้กินวัน ละ ๓ มื้อ ได้เที่ยวเตร่ตามแต่ใจมันชอบ ได้ทำตามความพอใจของตน นี่เขาคิดว่าชีวิตอย่างนั้น เป็นสุข แต่ถ้าคนมีสติมีปัญญาเนะ เวลาเขาอยากบวชอยากเรียน เขาอยากจะทำประพฤติปฏิบัติ เพราะว่าความสุขแบบโลกๆ มันเป็นความสุขจอมปลอมไง

แต่ความสุขทางพระพุทธศาสนา ความสุขในการสิ้นสุดแห่งทุกข์ เป็นความสุข อันประเสริฐ ถ้าความสุขอันประเสริฐ แต่ความสุขอันประเสริฐเวลาจะประพฤติปฏิบัติ มันก็ต้องลงทุนลงแรง คำว่า “ลงทุนลงแรง” หมายถึงว่า คนต้องทำจริงทำจังไร ทำจริง ทำจังมันจะเป็นขึ้นมา แล้วคนถ้ามีอำนาจวาสนาประพฤติปฏิบัติมันถึงจะได้ผลไง

ถ้าคนไม่มีอำนาจวาสนา คนเราทำจริงทำจังเนะ มันก็เหมือนเปรียบเทียบทางโลก ทางโลกผู้บริหารไง ผู้บริหารเขานั่งโต๊ะนะเงินเดือน ๓ แสน ๔ แสน พวกกรรมกรแบกหามใช้ไฮ! มันทำงานทั้งวันเลยมันได้วันละ ๓๐๐ เวลาเขาชวนขวายเป็นเขา กรรมกรแบกหาม กรรมกร ก่อสร้าง มันเป็นแรงงานวันละ ๓๐๐ บาท แต่เวลาผู้ที่นั่งโต๊ะนั่งบริหาร เงินเดือนเขามหาศาล เวลาคนที่หน้าทีการงาน เราบอกว่าเวลามุมานะๆ คนบอกต้องมุมานะ มุมานะก็เหมือนกรรมกร แบกหามไง กรรมกรแบกหามมันมุมานะของมันทั้งวัน มันต้องทำหน้าที่การงานของมันนะ ได้ วันละ ๓๐๐ ใช้คนนั่งๆ สบายๆ เงินเดือนเดือนหนึ่งเป็นหลายๆ แสน มันมุมานะ มุมานะมันต้องมีปัญญา มุมานะมันต้องมีอำนาจวาสนาไง

คนที่มีอำนาจวาสนานะ คนที่จะเป็นเจ้าของบริษัท คนที่ทำอะไรเขาต้องล้มลุกคลุกคลานมาพอสมควร เขาถึงจะได้อย่างนั้น ใ้คนที่ลงทุนลงแรง กรรมการแบกหม้อทำงานทั้งวันเหงื่อไหลไคลย้อยวันละ ๓๐๐ วันละ ๓๐๐ นั้นเขาเป็นกรรมการ เขาทำของเขา จะบอกว่าต้องมูมานะ เวลาจะประพฤติปฏิบัติแล้วต้องทุ่มเท จะทุ่มเทขนาดไหน ทุ่มเทถ้ามันมีอำนาจวาสนา ทุ่มเทที่ไม่มีสติปัญญา ก็วันละ ๓๐๐ ใจ วันละ ๓๐๐ วันละ ๓๐๐ แล้วเมื่อไหร่เราจะตั้งบริษัทของเราได้ เมื่อไหร่เราจะทำของเราได้

นี่คืออำนาจวาสนาบารมี ถ้าอำนาจวาสนาบารมีมานะ การทุ่มเทก็การทุ่มเทมันต้องมีสติปัญญา มีอำนาจวาสนา มันพยายามหาทางออกอันนั้นได้ ถ้าหาทางออกได้นะ นี่ในการบวชเป็นพระ การบวชเป็นพระ บวชมาแล้ว ถ้าบวชมาด้วยความซื่อสัตย์นะ บวชมาด้วยความมูมานะ การกระทำมันก็ชวนชวาย เวลาบวชไปแล้วมันจะมีหมู่มีคณะไง ถ้ามีหมู่คณะถ้าเรามีอำนาจวาสนา เราจะเป็นหมู่คณะที่ดี

คูลี เวลาหลวงตาท่านบวชนะ เวลาท่านบวชแล้วท่านก็อยากศึกษาก่อน เพราะประเพณีทางโลกเขาต้องศึกษาก่อน ท่านก็ตั้งใจว่าท่านได้มหา ได้มหาแล้วท่านจะไปหาครูบาอาจารย์ เวลาหาครูบาอาจารย์ท่านก็มุ่งสู่หลวงปู่มั่น ๆ เวลาบอกว่าบวชแล้วต้องมีหมู่คณะไง ถ้ามุ่งสู่หลวงปู่มั่น เวลาชื่อเสียงกิตติศัพท์ กิตติคุณของหลวงปู่มั่นว่าดีมาก ทุกคนจะกลัวมาก กลัวมาก แต่ท่านมีความคิดว่าพระอรหันต์ ร่ำลือว่าหลวงปู่มั่นเป็นพระอรหันต์ ถ้าพระอรหันต์อย่างไรก็ต้องมีเหตุมีผล ไม่ใช่ดูแบบพาล ไม่ใช่ดูแบบโลก ไม่ใช่ดูแบบทำร้ายกัน ไม่มีหรอก

การดู การว่าดูมาก ดูมาก มันก็ดูเพราะว่ากิเลสของคน ความพลั้งเผลอของคน คนสติปัญญามันน้อย ท่านก็พยายามจะเปิดหู เปิดตา ท่านเชื่อใจของท่านอย่างนั้นนะ เวลาท่านจะไปหาหลวงปู่มั่น เห็นใหม่ เขาร่ำลือกันนะ มีพระออกมาจากหลวงปู่มั่น โอ้โฮ! ท่านถามใหญ่เลย ว่า “เข้าไปแล้วเป็นอย่างไร” เขาก็บอกว่า “คุณะ คุณะ” ท่านก็ตั้งใจนะ ก็จะขอไปเห็นด้วยตา

คุณมันดูอย่างไร ถ้าพระอรหันต์จะฆ่าคน ขอให้มันเจอเถอะ แล้วท่านเข้าไปท่านก็โดนจริงๆ แล้วโดนหนักด้วย แต่โดนจริงๆ แล้วท่านกลับภูมิใจไง ท่านพูดมีเหตุผลไฉน

คนเราถ้าเป็นธรรมเป็นธรรมนะ เวลาหลงปุ้มนั่นท่านดูไง “ผม ผม ผม ผมคืออะไร” ท่านบอกเวลาหลงปุ้มนั่นท่านพูดมามันไม่มีข้อคัดค้านได้เลย มันเป็นเรื่องจริงหมด แต่เราบอกพร้อมเราบอกพร้อม เราผิดพลาด แต่เราไม่ได้ดูความบกพร่องความผิดพลาดของเรา ใ้กิเลสมันพาล “ทำไมไม่เอาใจเรา ทำไมไม่อุ้มชูเรา ทำไมมาตีเตียนเรา” แต่ถ้าเป็นคนมีปัญญาแบบหลงตานี้ “หลงปุ้มนั่นพูดอย่างไร หลงปุ้มนั่นพูดอย่างไรถูกหมดเลย เราผิดพลาดเอง เราผิดพลาดเอง” นี่พูดถึงว่า ถ้าคนมีอำนาจวาสนามันมีอำนาจวาสนาอย่างนี้

แต่คนมีอำนาจวาสนาชื่อเสียงว่าดีมากมันไม่ไปเลย มันไปหาทางอื่นเลย ไปหาที่สุขที่สบาย ที่สุขที่สบายก็ไปสุขเหมือนกัน นินทาทะเล สุดท้ายแล้วก็แสวงหาลาภสักการะ

นี่พูดถึงว่าเวลาจะออกบวช ถ้ามีอำนาจวาสนาจะได้หมู่คณะที่ดี แต่ถ้าอำนาจวาสนาเราก็ขวนขวายนะ เพราะเราบวชแล้ว ถ้าจะบวช ถ้าบวชแล้วนะ ถ้ามีครูบาอาจารย์นะ ท่านคอยชี้แนะ ท่านคอยพาเราเร่งความเพียร พาเราประพฤติปฏิบัติ นั้นเป็นครูบาอาจารย์ที่ถูกต้อง ถ้าครูบาอาจารย์สุขหัวกันพาออกกิจกรรม พาออกไปเวียนวัดนธรรม พาออกไปเพื่อสังคม ใ้โฮ! นี่เป็นการเผยแผ่ธรรมนั้นนะอย่าไปกับเขา การเผยแผ่ธรรมตอนนี้คอมพิวเตอร์ดีกว่าอีก คอมพิวเตอร์ไปรอบโลก นี่พูดถึงถ้าความคิด

ฉะนั้น สิ่งที่ว่านี้เขาถามว่า “ท่านอาจารย์บวชมาตั้งแต่เป็นพระภิกษุจนถึงปัจจุบันนี้ มีคิดอยากจะสึกบ้างหรือไม่” เออ! เขาถามเนาะ ไม่โง่หรือใครจะโง่ ไม่เคยคิดเลย โดยตัวเองไม่เคยคิดจะสึกเลย ไม่เคยคิด แล้วไม่เคยคิดมันก็มีเวรมีกรรมนะ เวลาไม่เคยคิด ตอนบวชใหม่ๆ เพราะตอนบวชใหม่ๆ ก็ไม่เคยคิดจะสึกแต่มันภาวนาไม่ลง เวลาภาวนาใหม่ๆ ภาวนาไม่ได้ ใ้โฮ! ทุกข์ยากมากนะภาวนาไม่ได้ มันเหมือนเราเ็นอยู่กลางแดดกลางฝน ไม่มีที่หลบภัย ใ้โฮ! มันทุกข์มันยาก แล้วมันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยากในหัวใจ เพราะมันความคิดเราใช่ไหม ในหัวใจ

ของเรามันรู้ อยู่ในกฎ อยู่ที่ไหนมันมีที่คุ้มหัวทั้งนั้น แต่ในหัวใจเหมือนอยู่กลางแดดกลางฝนไม่มีที่พึ่งที่อาศัยไง นี่มันทุกข์ยาก ทุกข์ยากอย่างนั้น ทุกข์ยากเพราะกิเลสของเราไง

แต่! แต่โดยวามันก็พยายามแสวงหาครูบาอาจารย์ แต่แสวงหาครูบาอาจารย์ด้วยความเราไม่เหมือนหลวงตา หลวงตาท่านพุ่งเข้าหาหลวงปู่มันเลย เราก็ออกฝึกหัดปฏิบัติ อดงค์ไปเจอพระมันหลอกทั้งนั้นเลย อดงค์ไปมันหลอกทั้งนั้นเลย หลอกทั้งนั้นไปไหนมาสามวาสองศอก แต่ตอนนั้นยังไม่รู้ เขาพูดอะไร มันแปลกๆ ใจ แต่ก็ยังเชื่อเขาอยู่

แต่พอไปเจอหลวงปู่จวนนั่นนะ เออ! ตั้งแต่นั้นมานะ ภูไม่ฟังใครอีกแล้ว เพราะมันเปรียบเทียบได้ไง มันเปรียบเทียบได้ แต่ตอนที่ยังเปรียบเทียบไม่ได้ อ้าว! พระก็คือพระ เขาพรรษามากกว่าเรา เขามีสถานะดีกว่าเรา เวลาพูดมาก็น่าเชื่อถือทั้งนั้น แต่ปฏิบัติไปแล้ว โธโฮ! ชี้ไม้ทั้งนั้น โทกทั้งนั้น แต่ครูบาอาจารย์ที่จริงท่านทีมเข้ามาในหัวใจเลย อย่างอื่นไม่มี หลังจากนั้นมา พอหลวงปู่จวนท่านเครื่องบินตก เราก็พุ่งเข้าหาหลวงตาเหมือนกัน

เพราะว่าเข็ด เข็ดจากการที่ไปคุยกับใคร ตามปัญหาใครแล้วไปไหนมาสามวาสองศอก ถ้ามีสติมีปัญญาแล้วมันจะจับได้ เหมือนคนป่วยไปให้หมอรักษา รักษาแล้วหมอมันเลี้ยงไข้ เราเสียเงินฟรี โธโฮ! มันซ้ำใจนะ ถ้าไปหาหมอที่ดี เวลาเจ็บไข้ได้ป่วยหมอรักษาชัดเจนหนึ่งหาย เข็มหนึ่ง มันภูมิใจ ยังไม่ทันคิดเลยไปเห็นหน้าหมอหายแล้ว ยังไม่ต้องคิดยา แต่ถ้าอย่างนั้น โธโฮ! ใ้หมอมอย่างนั้น นี่พูดถึงว่าเวลาที่มันทุกข์มันยาก มันทุกข์มันยาก มันไม่ทุกข์ไม่ยาก เพราะใครหรือก มันทุกข์มันยากเพราะกิเลสของเราเนี่ย

เวลาบวชใหม่ๆ ใจ “หลวงพ่อก็คงมีความคิดจะสึกไหม” ไม่มี! แต่ทุกข์ยากน่าดู ทุกข์มาก เวลาทุกข์ ทุกข์มาก แต่เวลาไปหาครูบาอาจารย์แล้ว พอเข้าสู่หลักสู่แก่นแล้ว เออ! ไปได้ พอไปได้ พอไปได้หมายความว่ามิที่พึ่งแล้ว ถึงจะอยู่ในกฎมันก็มีศีล มีสมาธิ มีปัญญาในหัวใจให้เป็นที่พึ่งที่อาศัย ไม่ร้อน ไม่เร่าร้อนเหมือนเดิม แล้วนี่มันก็จะทุกข์อันหนึ่ง ทุกข์ที่ว่าตะเกียกตะกายจะเอาให้มากกว่านี้ไง ตะเกียกตะกายจะเอา

แต่ส่วนใหญ่แล้วคนเรามันไม่คิดอย่างนี้ไง มันคิดว่าประชาธิปไตย บวชมาแล้วพระ ๑๐ องค์ต้องได้เหมือนกันหมด ถ้าตัดอาหาร อาหารต้องเหมือนกันทั้งนั้น ถ้าเขาถวายผ้าก็ต้องได้ผ้าเหมือนกันทั้งนั้น แล้วขาดไม่ได้ต้องได้ครบสิบ จะได้สักแปด ขาดสองก็ไม่ได้ ประชาธิปไตยๆ คนอย่างนี้ทุกข์ตายเลย ทุกข์ตายเพราะอะไร เพราะมันต้องการให้เสมอภาคไง ถ้ามันต้องการ เสมอภาค อ้าว! พระ ๑๐ องค์ เขาถวายผ้า ๓ ผืน แล้วอีก ๗ องค์ทำอย่างไร

ฉะนั้น ถ้าเป็นพระที่มีคุณธรรมนะ ใครได้มาก็สาธุ ถวายครูบาอาจารย์ก่อนครับ แล้วครูบาอาจารย์ที่ท่านดี อย่างเช่น เช่น หลวงปู่มั่น ท่านเวลากับหลวงตา เห็นไหม สมัยสงครามโลก ฝ้ายหายาก เวลาเราว่างไว้ ว่างไว้ คนนั้นก็หยิบหนุบ คนนี้ก็หยิบหนับ แต่ท่านสังเกตนะ ครูบาอาจารย์ที่ดีท่านจะดูแลหมู่คณะไง เวลาท่าน ท่านบอกว่า “เก็บผ้าไว้ก่อน” ไม่ให้ใครเลย “ไม่ให้หยิบ ให้หมาเลียก่อน” ทำไมต้องให้หมาเลียก่อนละ

เวลาท่านพูด นี่พูดถึงวงการพระนะ ใช้น้ำมันออกไมค์มันน่าเกลียด “มันจะเห็นห่าอยู่นั่นนะ” คือฝ้ายขาด ฝ้ายขาดจะเห็นห่าอยู่แล้ว “ทำไมไม่เปลี่ยน ทำไมไม่เอาผ้า” นี่เวลาครูบา-อาจารย์ท่านสังเกตลูกศิษย์สังเกตอย่างนี้ไง คือมันลึกลับ ฝ้ายที่มันควรจะได้ มันควรแล้ว ทำไมยังไม่เปลี่ยน ทำไมยังไม่เอา แสดงว่าจิตใจเป็นอย่างไร เห็นไหม จิตใจเป็นผู้เสียสละให้ผู้อื่นก่อนไง ท่านถึงบอกว่า “เก็บไว้ให้หมาก่อน ให้หมาก่อน” แล้วพอเวลาให้หลวงตาท่านเลือก ท่านก็บอก “ผมพอแล้ว ให้หมู่คณะ ให้หมู่คณะ” ท่านถึงให้พระองค์ต่อไปได้แบ่งปันกัน

นี่พูดถึงว่า ถ้าเป็นครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมไง เวลาเป็นธรรม เป็นธรรมแบบนี้ แต่ถ้ามันจะทุกข์มันจะยากก็ทุกข์ยากตรงนี้ ประชาธิปไตยต้องได้เหมือนกัน มันจะเหมือนกันมาได้ อย่างไรก็ตามของที่เขาบริจาค เราไม่ได้สั่งซื้อมา ของที่เขาบริจาคมันก็อยู่ที่น้ำใจของเขา อยู่ที่ฐานะทางเศรษฐกิจของเขาๆ เขามีกำลังมากหรือกำลังน้อย มันได้สิ่งใดมา เขาก็มีน้ำใจมาแจกจ่ายกันเอง ผ้าใครเก่าก่อน ผ้าใครขาดมากกว่าก็องค์นั้นควรจะได้ ใครที่ขาดแคลนก็คนคนนั้นควร

จะได้ ไม่ใช่ประชาธิปไตย ใครขาดแคลนไม่ขาดแคลนต้องได้เท่ากันหมด ใครจะอย่างไรต้องได้เท่ากันหมด มันคิดอย่างนั้น แล้วมันบอกอาจารย์อย่างนี้ดี

นั่นนะอาจารย์ชื้อป้อ อาจารย์ชื้อป้อหมายความว่าไม่รู้จักความเหมาะสม ไม่รู้จักกิเลสของคน ไม่รู้จักการใช้สอย คนที่ควรใช้สอย คนที่ควรได้ ก็ใช้คนนั้นได้ก่อน คนที่ยังไม่ควรได้ก็ให้เขารอไปก่อน แล้วความขาดแคลนมันก็ไม่เท่ากัน ไม่เสมอกัน คนใช้สอยต่างๆ เขาใช้สอยแตกต่างกัน บางคนที่เขาดูแลรักษาดีเขาใช้ ๓ ปี ใช้คนที่ใช้ไม่เป็นปีเดียวขาดแล้ว นี่เขาจะดูนิสัยคนใช้คนสอย ครูบาอาจารย์ที่ท่านเป็นจริงท่านจะสอนอย่างนี้

นี่พูดถึงว่า เวลาเรื่องประสบการณ์นี้ ประสบการณ์ว่ามันมีการมาส่งเสริมกิเลสหรือไม่ แล้วมีบางครั้งที่อยากจะสึกบ้างหรือไม่ ไม่มี ไม่อยู่อย่างเดียวกันนี้เคยฝันว่าสึก ตื่นมาตกใจเลยจับ ไอ้! ยังไม่ได้สึก ไม่มี ไม่มีเพราะอะไร ไม่มีเพราะอยู่ให้มันไกลๆ มันไว้ใจ อยู่ให้มันไกลๆ ไว้เพราะเวลาเราไปอยู่กับครูบา-อาจารย์ทางอีสาน เวลาฟังถึงเวลาท่านในวงครูบาอาจารย์ท่านจะเตือนกันไง “เวลาภาวนาให้ภาวนาให้จริงจังนะ ภาวนาจริงจัง เวลาพิจารณากามราคะ กามราคะ กิเลสมันหลอก อย่าหลงตัวเองนะ หลงตัวเอง พระที่พิจารณาแล้วบอกคิดว่าตัวเองแน่ คิดว่าตัวเองดี ไปเทศน์สอนแม่ชี ไปได้เสียกับแม่ชีเยอะเยอะเลย”

ท่านเตือน ครูบาอาจารย์ที่เป็นธรรมๆ ท่านคอยเตือน ท่านคอยบอก ถ้าคอยเตือนคอยบอก เราศึกษามา ศึกษามาก่อน เป็นคติธรรมไว้ก่อน แล้วเวลาถึงตัวเอง ตัวเองก็อยู่ให้ห่างๆ ไว้ห่างๆ ไว้ เพราะอยู่กับหลวงตา หลวงตานะสมัยที่อยู่กับท่าน ผู้หญิงห้ามคุยด้วย ผู้หญิงนี้ห้ามคุยด้วยเลย ขนาดหลวงตานะเวลาผู้หญิงเขามากกราบมาไหว้ ท่านเดินหนี ร้องไห้ระงับเสียใจว่าหลวงตาไม่เมตตา แต่ถึงเวลาท่านบอกเลยมันไม่ได้ ภิกษุคุยกับมาตุคามตัวต่อตัวไม่ได้ ภิกษุจะคุยกับใครไม่ได้

เวลาพระอานนท์ถามองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไป “ถ้าองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าหนีพพานไปแล้ว ภิกษุเราก็ต้องมีการปฏิสังขารกับญาติโยมเขา แล้วทำอย่างไร” “ไม่รู้ไม่

เห็นนั่นแหละดี” “อ้าว! มันเป็นญาติเป็นพี่เป็นน้องกัน เวลาเขาเป็นญาติไป ญาติกับพระองค์นั้น เป็นพี่เป็นน้องกับพระองค์นั้น เขามาเยี่ยมมาเยียนกัน” “ถ้าเป็นพี่เป็นน้องกัน ตั้งสติไว้” “แล้วถ้า อย่างนั้น ถ้าเป็นโดยปกติ” “ถ้าไม่มีใครมาเลย ให้พูดไม่เกิน ๖ คำ” เขามา เขามาก็คูยกับเขา ๖ คำ ถ้ามามาจากไหน ไปไหนมา ๖ คำ แล้วออกไป นี้อยู่ในพระไตรปิฎกทั้งนั้น

ถ้าพูดถึงว่า “เคยคิดว่าจะสึกหรือไม่ มีอุปสรรคเรื่องกิเลสหรือไม่” เยอะแยะ คน คนอยู่ใน สังคมมันเจอบ้างนั่น เพียงแต่ว่าเรามีหลักใจหรือเปล่า เรามีแนวคิดอย่างไร ถ้าเรามีหลักใจ เรา อยู่กับครูบาอาจารย์มา เราถึงพูดทุกวันว่าหลวงปู่มันท่านพูดกับหลวงตาไว้ “มหา มหา พุทธามากแล้ว ไม่ต้องขึ้นมากก็ได้นะ ให้พระเด็กเถรน้อยมันขึ้นมา มันจะได้มีข้อวัตร ติดหัวใจมันไป”

นี่ไง ข้อวัตรติดหัวใจมันไป ข้อวัตรติดหัวใจ เราดูสิครูบาอาจารย์ทำอย่างไร นี่ข้อวัตร ครูบาอาจารย์ทำอย่างนี้ เราทำตาม เขาเรียกวัตรปฏิบัติ เราทำตามปฏิบัติว่านี่ครูบาอาจารย์ที่ ท่านเป็นครูบาอาจารย์เรา ท่านรักษาตัวมาอย่างไร ท่านทำอะไรถึงตัวท่านรอดได้ นั่นนะวัตร ปฏิบัติ มีข้อวัตรติดหัวใจมันไป แล้วเราทำตามนั้น ทำตามนั้น นี่พูดถึงว่าทำตามนั้นเลยนะ แล้ว พอทำตามแล้ว เราต้องมีสติมีปัญญาของเราด้วย ว่าอะไรควร อะไรไม่ควร ศึกษาเอา

นี่พูดถึงว่า “การดำรงตนอยู่ในเพศภิกษุ พูดถึงมีอุปสรรคใหม่” มีแน่นอน นี่อุปสรรค ข้างนอกนะ อุปสรรคข้างในยิ่งร้ายกาจใหญ่ อุปสรรคข้างในหัวใจ อู้ฮู! มันน้อยเนื้อต่ำใจ มัน ปฏิบัติ จะได้อย่างนั้น มันหลงทางมาเรื่อยแปดเลย นี่พูดถึงเวลาจะสู้กับกิเลสนะ เวลาพูดอย่างนี้ บ๊ีบ “อ้อ! หลวงพ่อพูดให้กำลังใจหรือหลวงพ่อบุญให้ถอดใจ หลวงพ่อพูดให้กำลังใจหรือพูดให้ ถอดใจ” พูดถึงปัญหาใจ ปัญหานี้คัดเล็อก พูดให้กำลังใจนะ เวลากำลังใจ ชีวิตนี้มีค่ามาก ชีวิต นี้มีค่า ถ้ามีค่าแล้ว ๖๐ ปี ๗๐ ปี ๘๐ ปีตายหมด

แล้วชีวิตนี้มีค่ามาก แล้วเราใช้ชีวิต เราใช้ชีวิตทางฆราวาส ชีวิตทางโลกก็อย่าง หนึ่ง ถ้ามันมีค่ามากเราเสียสละของเรา เรามาบวชเป็นพระแล้วจะต่อสู้ ถ้าต่อสู้ชนะนี้ แหละเขาบอกอุดมชาติ หินชาติ ชาติที่เล็กน้อย ชาติที่ไม่มีค่า ถ้าอุดมชาติ ชาติที่มี

คุณค่า ถ้าชาติที่มีคุณค่า บวชเป็นพระแล้วประพฤติปฏิบัตินี้สุดยอด ชีวิตนี้มีค่ามาก เกิดเป็นมนุษย์เกิดมาพบพระพุทธศาสนา แล้วเราจะเอาสมบัติสิ่งใดไป ถ้าสมบัติสิ่งใดไปจะเป็นประโยชน์กับเรา เห็นไหม

เขาบอกว่า “เขาจะบวช ถ้าเขาเคยบวช กลัวว่าบวชแล้วจะบวชไม่ได้นาน จะแพ้กิเลส” แพ้กิเลส ถ้าเรามีสติปัญญาเราก็สู้กับมันนะ นี่พูดถึงการสู้กับเขา ฉะนั้น จะต้องต่อสู้กิเลสอย่างมาก ถ้าอยู่ในเพศของนักบวชต่อสู้แน่นอน เวลายังไม่บวชพระนี่คิดเลย อะไรก็ได้ ทำได้ทั้งนั้น พอบวชเข้าไปตม โอ้โฮ! หนุนก็ไม่ได้ นี่ก็ไม่ได้นะ เวลากิเลสมันบอกว่าได้มันก็ว่าได้ เวลากิเลสมันบอกว่าไม่ได้ อู้ฮู! ล้มลุกคลุกคลาน แล้วบอกเคยบวชมา บวชมา ๓ เดือนมีความสุขมาก ไม่ต้องรับภาระหน้าที่อะไรเลย ตอนนั้นเป็นลูกวัดใจ

เวลาเราจุดธูปไปคนเดียวนะ เวลาจุดธูปไปคนเดียวเราก็ต้องรับผิดชอบแล้ว เวลารับผิดชอบต่อรับผิดชอบต่อ ฉะนั้น เวลาจะจุดธูปศึกษาเอา ศึกษานิดหน่อย ศึกษาให้รู้วินัยสูตรต่างๆ เวลาออกวิเวกไง ถ้าไม่ได้ออกวิเวกเราอยู่วัดอยู่เรามีครูบาอาจารย์ มันก็อย่างนี้ นี่เวลาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านบอกท่านเป็นหัวรถจักร รถไฟตอนนี้เขาทำรถไฟรางคู่เพื่อจะสินค้า หัวรถจักรสำคัญมากมันลากขบวนนั้นมาไง หัวรถจักรมีอะไรหัวรถจักรมันชนก่อน เรามีครูบาอาจารย์ที่ดี ครูบาอาจารย์ที่ดีรับผิดชอบต่อเรา เราก็อย่างที่ว่านี่เคยบวชมา ๓ เดือน รู้สึกว่ามีความสุขมาก มีความสงบใจไม่วุ่นวาย ไม่ต้องแบกรับภาระหน้าที่ ไม่ต้องปวดหัวกับเรื่องโลกๆ ไม่ต้องปวดหัวถ้าอยู่ท้ายขบวน

แต่คนเรานี้โดยธรรมชาติเวลามันจะโตขึ้นมาไง พอโตขึ้นมามันจะอยู่หัวขบวน ขบวนรถไฟข้างหน้าจะแก่เฒ่า ครูบา-อาจารย์ท่านจะล่องไป หัวขบวนจะหายไป จนเราขึ้นมาต้องเป็นหัวขบวน ถ้าหัวขบวนแล้วมันก็ต้องศึกษาไว้ๆ แล้วถ้ามีสติมีปัญญาเราก็จะเป็นหัวรถจักรไปข้างหน้า ถ้าผู้ที่บวชนะ ถ้าบวชแล้ว แล้วทำอย่างนี้ ไข่สิ่งที่ไม่ปวดหัว ไม่ปวดหัวเพราะอยู่ท้ายขบวนไม่ปวดหัว ให้หัวรถจักรมันลากไป ไข่ลากเราไปเรื่อย เออ! ลากแล้วต้องฝึกหัดให้มันโต

ขึ้นมา พอโตขึ้นมาเราก็มีกำลังจะลากท้ายขบวนขึ้นมาบ้าง อันนี้พูดถึงว่าหน้าที่รับผิดชอบนะสิ่งที่บวช

ฉะนั้น บวชนี้เห็นด้วย **ชีวิตนี้มีค่ามาก แล้วมีค่าที่ว่าเรามาประพฤติปฏิบัติ แล้วถ้าได้บวชได้เรียนขึ้นมา โอ้โฮ! ยิ่งมีค่ามาก** โอกาสนี้หายาก โอกาสอย่างนี้หายากมาก แต่ว่าทำไมคนจะมีสติปัญญาอย่างน้อยแค่ไหน จะมาบวชได้จริงหรือไม่จริงนะ ฉะนั้น สิ่งที่มีมันเป็นจริงเป็นจริงแบบนั้น เขาบอกว่าเขาอยากจะบวช เพียงแต่ว่ากลัว กลัวแล้วก็ถามหาครูบาอาจารย์ในว่าครูบาอาจารย์ทำตัวอย่างไร อุปสรรคมันมีทุกคน มันอยู่ที่เวรที่กรรม คนสร้างเวรสร้างกรรมมา มากมาน้อยมันก็เจอเวรกรรมของตน กรรมเก่ากรรมใหม่ นะ แต่เรามาสสร้างกรรมดี กรรมดีเพื่อจะพ้นจากทุกข์ ถ้ามันพ้นได้ อันนี้สาธุเลย สุขยอด จบ

ถาม : เรื่อง “จะบาปไหมถ้าทำตามหน้าที่”

หนูทำงานเป็นเสมียนเฝ้าร้านให้เถ้าแก่ ที่ร้านมีลูกอยู่คนเดียว ที่นี้บรรดานกกระจอกมากมายมาทำรังทุกวัน ลูกก็ร้องเขาทุกวัน เพราะลูกกลัวเถ้าแก่ว่าเฝ้าร้านอย่างไร วันๆ ไม่มีลูกค้า แต่ปล่อยให้มันมาอยู่มากมาย ลูกจะถามว่านกกระจอกมานะสร้างรังของมัน แต่ลูกก็ร้องของมัน ลูกจะบาปไหมและลูกทำให้เขาไม่มีที่อยู่ เวิร์กรรมจะทำให้ลูกไม่มีที่อยู่เหมือนที่ลูกทำกับนกไหมคะ

ตอบ : พูดถึงถ้าเป็นเวรเป็นกรรมนะ ถ้าเราเจตนาเราทำร้ายเขา มันเป็นอย่างนี้ เรื่องกรรม เรื่องกรรม กรรมคือการกระทำ ใครทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว การกระทำของเรา มันทำแล้วมันมีผลทั้งนั้น กรรมมันมีผลทั้งนั้น มีมากหรือมีน้อย ถ้ามีเจตนาไปทำร้ายเขา ดูสินายพรานล่า นายพรานล่าไปหารังเขา ไปเอาลูกนก ไปเอาต่างๆ นี่นายพรานล่าครอบครัวของเขา ไปทำให้ครอบครัวเขาแตกแยก นี่บาปกรรมทั้งนั้น แล้วเขาทำของเขาด้วยสิทธิส่วนตัวของเขา ด้วยเจตนาของเขา ด้วยการกระทำของเขา ด้วยอาชีพของเขา เขาบอกนี่เป็นอาชีพของเขา เขาหาเลี้ยงชีพของเขา

แต่เลี้ยงชีพของเขา นี่การเลี้ยงชีพนะ อาชีพในโลกนี้ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าก็สอนไว้แล้ว ถ้าใครเรียนนักรธรรมมันมีอยู่แล้วอาชีพที่ไม่ควร อาชีพค้าอาวุธ อาชีพค้าเครื่องจับสัตว์ เป็นอาชีพที่ไม่สมควร อาชีพที่สมควร อาชีพสมควรอาชีพชาวนา ชาวนาทำพืชทำไร่ อาชีพนี้อาชีพที่สมควร สิ่งที่พระพุทธศาสนาสอน สอนเรื่องสัมมาอาชีพะ นี่เรื่องสัมมา-อาชีพะนะ พวกนายพรานเขาก็ไปล่า ล่าขึ้นมา ไปล่าเขา ไปทำลายรังเขา ไปทำบ้านของเขา มันมีเวรมีกรรมทั้งนั้น นั่นเขาทำของเขาด้วยเจตนาของเขา

แต่ถ้าเป็นการกระทำของเรา เห็นไหม “เราเป็นเสมียนเฝ้าร้าน เราอยู่ในร้าน เราทำหน้าที่การงานของเรา เราก็อยากจะได้ เพราะว่าทำแล้วมันมีร้านค้า เราดูแล แล้วนี่เวลานกมันมาทำรังทุกวัน”

เราตั้งใจลืมนี่มันเป็นร้านค้า มันเป็นร้านค้านะ เราเป็นลูกจ้างเขา เราเป็นผู้ดูแล เราต้องทำความสะอาด บอกเขาสิ บอกเขาเลย บอก “ให้ทำไปรังที่อื่น ที่นี้ทำไม่ได้ ที่นี้ก็ไม่ใช่ของเราเหมือนกัน แต่หน้าที่เรารับผิดชอบ เราก็ต้องดูแลรักษานะ” นี่เราทำอย่างนี้เราก็ทำลายรังเขา เราทำลายรังเขาคือเราต้องทำความสะอาด เราต้องเจตนาว่าร้านค้ามันต้องสะอาด ถ้าร้านค้าไม่สะอาด ใครเขาจะมาซื้อของ มันเป็นหน้าที่ของเราๆ แล้วยังเป็นหน้าที่ที่ว่าทำให้กับเจ้าแก้วด้วย เดียวถ้าเราไม่ทำขึ้นมาเราก็ตกงาน เราก็ไม่มีจะกินอีกต่างหาก มันเป็นหน้าที่ของเรา

ฉะนั้น เราบอกเขา เราจะทำลายรังนก เราบอกว่าเป็นหน้าที่ของเรา เราจะทำหน้าที่ของเรา เราไม่ได้รังแกใคร เราไม่ทำโหดร้ายเพื่อใคร ให้เขาไปทำที่อื่น บอกเขาเลยให้มันไปทำรังที่อื่น แล้วนกมันก็พยายามทำรังของมันทุกวันๆ หนูก็ทำลายทุกวันๆ อย่างนี้มันจะเป็นบาปใหม่

คำว่า “บาปกรรม บาปกรรม” บาปกรรมมันอยู่ที่เจตนา อยู่ที่เราเที่ยวจะไปทำร้ายเขา แต่นี้เป็นหน้าที่ของเรา มันเป็นที่ความรับผิดชอบของเรา เรายังรักษา มันเหมือนกับตำรวจ ตำรวจเจอโจรก็ต้องจับ ถ้าตำรวจเขาเจอโจร เขาจับโจรไปแล้ว จับโจรไปแล้ว โจรมันก็มี

ครอบครัว จับหัวหน้าครอบครัวไป แล้วก็ห่วงภรรยาเขา ห่วงลูกเขา ถ้าตำรวจมันไม่จับใจ จับไม่ได้ เดี่ยวเมียเขาไม่มีใครหาให้กิน เดี่ยวลูกเขาไม่มีที่อยู่อาศัย ตำรวจนั้นถูกหรือตำรวจนั้นผิด

นี่มันก็เหมือนกัน ใ้หน้หน้าที่การงานเราเหมือนตำรวจเจ้าหน้าที่ไง เรามีหน้าที่ หน้าที่เราก็ดูแลรักษาเรา เราก็ดูแลรักษาเพราะเป็นหน้าที่ ถ้าเราไม่ทำเดี๋ยวเขาก็ไม่ให้ทำงาน แล้วเราก็ไม่มีที่อยู่กิน เราคิดของเราอย่างนี้ อันนี้ไม่ใช่เลี้ยงบาลินะ ใ้คนเลี้ยงบาลีก็ส่วนเลี้ยงบาลี ถ้าใ้เถรตรง เทรตรงก็ทำอะไรไม่เป็นเหมือนกัน เวลาเขาบอกว่าเลี้ยงบาลี เราไม่ได้เลี้ยงบาลี มันเป็นหน้าที่ มันเป็นเหตุการณ์เฉพาะหน้า เหตุการณ์เฉพาะนี้ที่เราต้องจัดการ เราต้องตัดสินใจ ถ้าเราตัดสินใจเราแก้ไขของเรา เหตุการณ์ตัดสินใจอย่างนี้ ถ้าไม่เหตุการณ์ตัดสินใจอย่างนี้

เราจะบอกว่าไปทำงานที่อื่น ไปทำอย่างไรก็เจออย่างนี้ เราอยู่กับคนไง เราอยู่กับสังคม สังคมมันแตกต่างกันหลากหลาย สังคมความคิดมันแตกต่างกัน มันต้องมีผลกระทบอยู่แล้ว ถ้ามีผลกระทบอยู่แล้ว มันอยู่ที่หัวใจสูงหรือหัวใจต่ำ ถ้าหัวใจสูงก็อย่างที่เรารู้ตัวว่านี่ หัวใจที่เขาสูงเขาทำของเขาได้ ใ้หัวใจต่ำๆ มอง ใ้โฮ! เวลาเทศน์ธรรมะนี่สูงส่ง นี่มารังแกสัตว์เลย รังแกสัตว์ ถ้ารังแกสัตว์ เราไปทำลายเขา แต่เราป้องกัน ป้องกัน ป้องกันเหตุมันจะเกิดขึ้นอีกนะ

แล้วมันก็กรรมเก่า กรรมใหม่ ใ้กรรมเก่ามันมีเวรมีกรรมกันมา มีเวรมีกรรมมา มันก็จะมาเจอกัน เราก็โอโหสิต่อกันนะ เป็นหน้าที่ เราไม่มีอะไรผูกพันทั้งสิ้น ทำหน้าที่ของเรา ดูแลของเรา ใ้เขาไปทำที่อื่น ถ้าเขาบินไปหาที่อื่น ที่นั่นก็เวลามันไปมากๆ นะ มันก็แย่งที่กันนะ นี่มันแย่งที่อาศัยกัน มันก็เป็น เวลานอกอพยพมันมาเยอะมาก

ใ้เนื่อกกระจอก เขาว่า นกกระจอกของเขามาสสร้างรัง มันก็พยายามทำของมัน เราก็พยายามรักษาของเรา รักษาของเรา ลูกจะบาปไหม เขาถาม “ถ้าลูกจะบาปไหม แล้วลูกทำให้เขาไม่มีที่อยู่ เวิร์กรรมมันจะมีไปไหม” ไม่มีที่อยู่มันไปอยู่ที่อื่น เวลาไปอยู่ที่อื่น เฉพาะเคสนี้แหละ เฉพาะสิ่งที่มันเพราะหนึ่งมันมีเจ้าของที่ เราเป็นลูกจ้าง แล้วมันมีนง มันก็เป็นเฉพาะเคสนี้ไง

แต่ถ้ามันเป็นที่ยี่นนะ มันเป็นที่บ้าน ถ้าไปเจอบ้านที่ใจเป็นธรรมนะ มาเลยๆ เขามีน้ำมีข้าวให้กินด้วย บ้านของคนที่ยี่นเวลาเขาก็มี อันนั้นเขาไม่มีใครบังคับบัญชาเขา จิตของเขามีเมตตาๆ เขาก็รักษาได้ แต่นี่ของเรา ถ้าเป็นบ้านของเรา เขาก็อนุโลมใช้ใหม่ เพราะเราไม่มีเก้าอี้เก้าอี้ เพราะมันเป็นบ้านของเรา ใช้นี่มันเป็นร้านค้าของเก้าอี้เก้าอี้ มันไม่ใช่ของเราด้วย แล้วเราเป็นลูกจ้าง เราจะดูแลรักษา มันสถานะที่เรายี่นดูแล เฉพาะเคสนี้ ใช้นี่ของเราเฉพาะหน้า ผู้มีปัญญาเขาใช้เหตุการณ์เฉพาะหน้าแล้วแก้ไขไป ไม่ใช่ว่าจะเป็นอย่างนี้ตลอดไป แต่ถ้าหัวใจมันสูงนะ หัวใจมันสูง หัวใจมันให้อภัยตั้งแต่ต้น ให้อภัยตั้งแต่ต้นนะ เขาทำอะไรง่าย ๆ เลย

ครูบาอาจารย์ของเราท่านทำอะไรสะดวกมาก เพราะท่านมีประสบการณ์ของท่านกรณีอย่างนี้ควรทำอย่างไร เพราะมันมีโยมผู้ถวาย มันมีพระเป็นผู้รับ แล้วรับแล้วจะแบ่งปันกันอย่างไร ให้มันถูกต้องตามธรรมตามวินัย ไม่ต้องให้โยมเขารู้ก็ได้ เวลารับไว้ เขาทำอะไรให้เขาทำไป ให้เขากลับไป พระทำเบื้องหลัง เบื้องหลังก็อุปโลกน์ของเรา แบ่งกับของเรา เป็นของของสงฆ์ทั้งหมด แต่แบ่งให้มันถูกต้อง

คนที่เคารพธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเขาแอบทำ เขาไม่ทำต่อหน้าหรือ แต่เวลาเทศน์สอน แต่คนจะมาทำต่อหน้า มาแค้น ท่านไม่เล่นด้วยหรือ เวลาเทศน์นะ ต้องเป็นอย่างนั้น อย่างนั้น เขาเลยนะ สร้างสถานการณ์มาให้เข้าแบบนั้น จะเอาแบบนั้น โอ๊ย! ไร้สาระ เราจับไว้ได้ เราจับไว้ได้เลย เราอยู่ของเราอยู่คนเดียว เมื่อก่อนเขาใส่อะไรมาเยอะเยอะ เอาไว้ข้างบาตรไม่เคยฉันเลย เพราะไม่มีคนกับปีข ให้ ไม่มีคนกับปีข ให้ก็วางไว้ฉัน

เวลาเขามาก็รับของเขา เวลาไปบิณฑบาตบ้านเขา เขาทำให้เลยนะ กับปีขัง กโรหิ เขาทำให้เสร็จเลย แล้วเขาก็วางไว้ฉัน แล้วถึงใส่บาตรมา เขาก็ไม่ฉัน เพราะทำเบื้องหลัง ไม่ได้ทำต่อหน้า เวลาเขาทำ เขาเห็นแล้วเขาอยากทำให้เหมือนกับที่เขาทำวินัยกรรม แต่มันไม่ใช่วินัยกรรม มันทำข้างเดียว

วินัยกรรมมันต้องทำสองข้าง ทำระหว่างผู้ที่ละอายคือพระ ทำต่อหน้าพระ พระเป็นผู้ถาม ถามเสร็จแล้วโยมเป็นผู้ทำ แต่เขาทำมาจากบ้าน เขาทำเบื้องหลัง เราก็รับ เพราะเขาว่าเขาทำแล้ว เขาทำถูกต้องธรรมวินัย ดีกว่าพระอีก ใ้พระก็รับไว้ ถ้าพระเซ่อๆ มันก็รับไปเลย ฉับไปเลย แต่พระที่ฉลาดก็รับไว้แต่ไม่ฉับ ถ้าจะฉับต้องทำซ้ำ วินัยกรรมต้องทำต่อหน้า วินัยกรรม มันเป็นวินัยกรรม มันเป็นกรรมการกระทำ วินัยแล้วกรรมด้วย มันอยู่ที่การกระทำนั้นมันถึงเป็นวินัยกรรม วินัยก็คือวินัย

นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามันอยู่ที่ผู้ที่จิตใจสูง จิตใจต่ำ ถ้าผู้จิตใจที่ต่ำไม่ต้องทำ ฉับได้หมด มาเถอะ ใ้โธ! ใ้ปากก็ฉับได้เลย ใ้ผู้ที่จิตใจต่ำมันก็คิดไปอย่างหนึ่ง ผู้ที่จิตใจสูงก็คิดไปอย่างหนึ่ง มันอยู่ที่หัวใจสูงต่ำนะ หัวใจสูงต่ำ กรณีนี้เหมือนกัน เราจะบอกว่าคนที่หัวใจต่ำ มองคนที่หัวใจสูงเขาทำ มันมองแล้ว เอ๊ะ! ใ้มันสี่ข้างเข้าดู มันทำไม่จริงไม่จัง แต่มันไม่ใช่ มันเป็นข้อเท็จจริงเป็นชั้นๆ ชั้นๆ คือจิตใจของเขา เขาเข้าใจของเขา เขาทำของเขา ใ้เราจิตใจของเรามันต่ำเอง จิตใจมันต่ำมันมองไม่ถึง มันมองไม่เห็น มันมองไม่ได้ พอมองไม่ได้แล้วก็เอาสี่ข้างเข้าดู อ่างเลย วินัยบัญญัติไว้เช่นนั้น

วินัยบัญญัติไว้เช่นนั้นนั้นวินัยแล้วธรรมละ ธรรมไปพูดต่อหน้าเขา ไปสอนเขาต่อหน้าแล้วให้คนอื่นเป็นกรณีศึกษา ถ้าเป็นกรณีศึกษาจริงก็ทำได้ แต่ไม่ใช่กรณีศึกษา มันเป็นกรณีที่ว่าเขามีกิเลส เขาอยากเป็นที่สนใจ เขาอยากให้คนมองหน้า เขาก็สร้างสถานการณมา อย่างนี้ไร้สาระ ผู้ที่หัวใจสูง หัวใจต่ำ มันเป็นอย่างนั้นนะ

ถามว่า “ลูกจะเป็นบาปหรือไม่” เราเข้าใจว่ามีบ้าง เพราะมันก็มี ความเพียรของมันไง มันก็ต้องมีบ้างใช้ไหม คนเราเขาปรารถนาอย่างหนึ่ง เราพยายามจะเบี่ยงเบนให้มันเป็นอีกอย่างหนึ่ง เขาก็ต้องมีความไม่พอใจเป็นเรื่องธรรมดา อย่างเช่น พ่อแม่สอนลูก ลูกนี้มันก็อยากได้ตามประสาเด็กคิด พ่อแม่มีประสบการณ์ พ่อแม่ก็พยายามจะชักนำให้ลูก เห็นใหม่ ดำเนินการไปให้มันถูกต้อง ลูกมันก็มีความคิดของมันเหมือนกัน ทั้งๆ ที่เจตนาที่ดีนี้แหละ

นี่ก็เหมือนกัน เวลาสัตว์มันก็อยากอยู่ มันก็สร้างรังของมัน แต่หน้าที่ของเราต้องทำ ความสะอาดใช่ไหม เราก็ต้องรักษาความสะอาดของเรา แล้วถ้ามันพูดกันรู้เรื่องนะ เขาควรไป ทำรังที่อื่น แต่ที่มันพูดกันไม่ได้ สัตว์มันเห็นที่เหมาะสมของมัน เห็นที่ปลอดภัย มันก็จะทำของมัน มันเป็นเรื่องที่ว่าความไม่เข้าใจกัน มันคนละสถานะกัน

ฉะนั้น เขาว่า “ลูกจะมีบาปหรือไม่” ในเมื่อมีความเข้าใจมีความเศร้าหมอง มีความขัดแย้งในใจ มันก็ต้องมีผลกระทบกระเทือนมีผลบ้าง “ลูกทำให้เขาไม่มีที่อยู่” ไร้ไม่มีที่อยู่ ที่อยู่ที่อื่นก็ได้ มันเป็นปัญหา ถ้ามีที่อยู่ก็ไปซื้อรังนกมาแขวนๆ ไว้เลย บริการเขาเสร็จเลย นี่ก็ทำไม่ได้ มันมีรังนกเทียม เขาขายกันอยู่ เราก็ซื้อมาแขวนๆ แขวนไว้เลย เอ็งไปอยู่นั่นนะ เอ็งอย่ามาอยู่ ตรงนี้นะ

“เวรกรรมจะทำให้ลูกไม่มีที่อยู่หรือไม่” เวรกรรมมันก็เวรกรรม แต่ถ้าไม่มีที่อยู่เราก็สร้างของเรา เราก็ทำของเรา มันเป็นหน้าที่ของเรา เวลาเราพ้นจากหน้าที่การเป็นคนเฝ้าร้าน เราเป็นเจ้าแก่เสียเอง เราจะทำอย่างไรก็ได้ ถึงเวลาเราจะทำดีๆ เราทำดีได้เต็มที่ถ้าโอกาสที่เราจะทำดี แต่ตอนนี้เราเป็นลูกจ้างของเขา เราทำหน้าที่ของเขา เราก็ต้องทำหน้าที่ของเราให้สมบูรณ์ ถ้าหน้าที่ของเราไม่สมบูรณ์ หน้าที่การงานเราก็ไม่มั่นคงเหมือนกัน ทำตรงนี้ให้สมบูรณ์ มันเป็นเรื่อง วาระ มันเป็นเรื่องของกรรมที่มันให้ผลอย่างนี้ ถ้ามันพ้นจากวาระนี้ไป มันเป็นเรื่องอื่น มันก็เป็นกรณีอื่นนะ เป็นเคสอื่นที่ไม่ใช่เป็นวาระอย่างนี้

นี่พูดถึงว่า “จะเป็นบาปถ้าทำตามหน้าที่หรือไม่” ไร้เรื่องบาปกรรม ไร้ที่บอกว่าจะไม่มีเลย เราก็พูดไม่ได้ว่าไม่มีเลย เพราะ เพราะเราไปกีดขวางที่อยู่ของเขา คำว่า “กีดขวาง” นะ มันก็มีผลกระทบกระเทือนบ้างแหละ แต่กรรมดีละ เราทำให้เจ้าแก่ ทำให้ทุกคนที่เขาเห็นแล้วสบายตา ทำให้ทุกคนเห็นแล้วชื่นใจ อันนี้ก็เป็นบุญนะ มันก็เป็นบุญอันหนึ่ง ไปทำปล่อยให้มันสร้างรัง เจ้าแก่มา เจ้าแก่เห็นแล้วก็ทุกซี้ใจ เราก็ได้บุญ บุญให้มันได้สร้างรัง แต่เราก็มี

บาปกรรมทำให้เค้าแก่บอกว่าเราเป็นคนที่ไม่เอาไหน เป็นคนที่ไม่รับผิดชอบ เห็นไหม มันมีทั้งสองทาง

ฉะนั้น บอกว่าจะไม่มีเลยมันก็เป็นไปไม่ได้ เราเกิดเป็นคนไง กรรมคือการกระทำ เราได้ทำแล้วมันต้องมีกรรม กรรมดี กรรมชั่ว กรรมดีเราก็ได้ทำแล้ว ทำถูกต้องหน้าที่ของเรา แล้วเวลากรรมบาปอกุศล จะว่ากรรมชั่วไม่ใช่ กรรมบาปอกุศลเราทำแล้วมีกระทบ มีผลกระทบแล้ว มันก็เป็นคน คนเกิดมามันก็ต้องมีผลกระทบทั้งนั้น ดีหรือชั่ว เราทำหน้าที่ของเรา ทำเพื่อประโยชน์กับเรา ทำความดีของเราเพื่อความดี เอวัง